

پل ژئوپلیتیک شمال جنوب از مسیر ایران

کریدور 7 هزار و 200 کیلومتری شمال - جنوب میان ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان امکان حمل و نقل کالا از هند، ایران و کشورهای حاشیه خلیج فارس به خاک آذربایجان، روسیه و سپس شمال و غرب اروپا را فراهم می‌کند.

به گزارش آران نیوز، روزنامه «جوان» یادداشتی از «شعبیه بهمن» به شرح زیر منتشر کرد: در طول سال‌های گذشته به رغم ظرفیت‌های بالقوه بسیار زیاد بین سه کشور ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان، همکاری اقتصادی میان این کشورها در سطح پایینی قرار داشت. فقدان عزم سیاسی جدی، ناشناخته بودن بازارها، وجود موانع بانکی، تعرفه‌ای و گمرکی و مشکلات دیگر مانع از گسترش روابط میان این کشورها شده بود. با این حال نشست باکو که نشانه عزم جدی هر سه کشور به گسترش مناسبات اقتصادی خود است، می‌تواند زمینه‌ای مساعد برای از بین رفتن موانع توسعه همکاری‌های تجاری ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان باشد زیرا هر سه کشور برای بهره‌برداری بیشتر و بهتر از کریدور شمال - جنوب، ناگزیر خواهند بود دست به اصلاح برخی قوانین و تسهیل در برخی از مسائل همچون روابط بانکی، گمرکی و صدور روادید بزنند. دیدار سران سه کشور ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان در باکو از لحاظ اقتصادی و سیاسی حایز اهمیت است: در ابعاد اقتصادی، شکل‌گیری کریدور 7 هزار و 200 کیلومتری شمال - جنوب میان ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان از یک سو به معنای افزایش همکاری‌های اقتصادی میان سه کشور است و از سوی دیگر زمینه مساعدی را برای انتقال کالا از اروپا به خلیج فارس و اقیانوس هند و بالعکس ایجاد می‌کند. در واقع این کریدور امکان حمل و نقل کالا از هند، ایران و کشورهای حاشیه خلیج فارس به خاک آذربایجان، روسیه و سپس شمال و غرب اروپا را فراهم می‌کند. این امر باعث می‌شود ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان، علاوه بر مزایای ارتقای همکاری‌های اقتصادی میان خود، از منافع ناشی از انتقال کالا نیز در این کریدور استفاده کنند. این امر می‌تواند برای هر سه کشور، درآمد نسبتاً کلانی در بر داشته باشد. در ابعاد سیاسی نیز افزایش پیوندهای تجاری میان کشورهای همسایه، همواره یکی از بنیان‌های شکل‌گیری نظام‌های منطقه‌ای بوده است. افزایش همکاری‌های اقتصادی میان ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان می‌تواند زمینه‌ساز ایجاد همگرایی منطقه‌ای و حتی شکل‌گیری‌ساز و کاری منطقه‌ای برای ارتقا و توسعه مناسبات دوجانبه و چندجانبه تلقی شود. علاوه بر این، شکل‌گیری ترتیبات منطقه‌ای به کشورهای حاضر در آن یاری می‌رساند که مشکلات و چالش‌های سیاسی خود را از طریق ساز و کارهای دیپلماتیک حل و فصل کنند. چنین امری متضمن صلح و ثبات در منطقه است. می‌توان امیدوار بود که چنین همکاری‌هایی به حل و فصل مسالمت‌آمیز مناقشه قره‌باغ یا تشکیل سازمان همکاری‌های دریای خزر منجر شود. در ابعاد منطقه‌ای و بین‌المللی نیز افزایش همکاری‌های ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان حایز اهمیت است.

در عین حال هر یک از کشورهای ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان نیز از افزایش همکاری‌های منطقه‌ای حمایت می‌کنند. در واقع چنین همکاری‌هایی برای ایران می‌تواند به معنای استفاده از ظرفیت‌های جغرافیایی و ژئوپلیتیکی جهت ایفای نقش به عنوان پل ارتباطی شمال - جنوب و گسترش همکاری با همسایگان شمالی خود در نظر گرفته شود. برای روسیه نیز دستیابی به آب‌های گرم خلیج فارس از طریق خطوط مواصلاتی ایران، یک آرزوی دیرینه محسوب می‌شود که پوتین درصدد تحقق آن است. در باکو نیز از ایده همکاری منطقه‌ای استقبال زیادی شده است، به خصوص که وضعیت مناقشه قره‌باغ پس از جنگ چهار روزه، باکو را به سمت گسترش مناسبات با همسایگان سوق داده است. این در حالی است که وقوع کودتا و مشکلات داخلی در ترکیه، این کشور را در لیست شرکای قابل اعتماد جمهوری آذربایجان کمرنگ کرده است. علاوه بر این، کاهش بهای نفت و مشکلاتی همچون تروریسم و افراط‌گرایی که هر سه کشور را با تهدیداتی مواجه کرده، عامل مؤثری در تقویت همکاری میان آنها به شمار می‌آید. با این اوصاف می‌توان گسترش مناسبات سیاسی و اقتصادی میان ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان را زمینه‌ساز افزایش همکاری‌های منطقه‌ای در قفقاز و حتی قابل تسری به سایر مناطق پیرامونی محسوب کرد. این در حالی است که آثار سیاسی و اقتصادی نشست سه‌جانبه باکو میان ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان تنها منحصر به این کشورها نخواهد بود و سایر کشورهای منطقه را نیز منتفع خواهد کرد.